Nouăzeci şi nouă şi ceva de Patrick Călinescu

1

She thinks I am writing a book. Propoziţie simplă, dar care spune totul. Oamenii simpli spun propoziţii simple care spun totul, răspicat, necenzurat, fără nicio jenă. Aşa sunt oamenii aceştia. Şi eu, pentru că îmi place să cred despre mine că nu sunt un om simplu, am îngreunat intenţionat această propoziţie simplă traducând o într-o limbă… (dar limba n-are importanţă), şi nu numai atât. Sărmana fată a spus un adevăr care este o axiomă, dar eu, omul din mine căruia îi displace simplitatea în felul în care este explicată mai sus, am vrut neapărat s-o transform într-o definiţie complicată a cărei further explanation este necesară.

Ce înţeleg oamenii simpli prin carte? Un obiect cu reale calităţi şi dimensiuni fizice, de preferat de formă dreptunghiulară, care este compus dintr-un număr variabil de pagini (se pune accentul pe hârtie: neapărat ecologică în zilele noastre, dar şi de care o fi, numai din „aia" nu) – şi care pagini stau (ce verb!) între două pagini mai groase care, în alte împrejurări se numesc cartoane, dar care, în acest caz particular, se numesc coperţi. Deci asta este definiţia cărţii dintr-o perspectivă mai absoluţă şi mai puţin nobilă… Da şi nu căci, fără să vreau, am băgat în categoria oamenilor simpli şi pe semidocţi. Am făcut compromisul ăsta pentru a arăta că ce oamenii simpli nu ştiu să spună, intuiesc, şi ce semidocţii ştiu să spună, nu intuiesc. Adică, mai pe româneşte, perspectiva mai absoluţă aparţine în totalitate oamenilor simpli, pe când perspectiva mai puţin nobilă aparţine fără doar şi poate semidocţilor. Ai tu ce ai cu ăştia din urmă! Ce ţi-au făcut? Fără îndoială, mult adevăr fountains penultima frază. Nu houses, căci nu e la vedere; şi apoi, fântânile îmi plac mai mult. Sunt mult mai adânci şi spun acum deschis că ele mi sunt modelul şi ca ele vreau să ajung. Dar deja ai ajuns pe fundul fântânii. De data asta (ce vrei, sunt meschin!), propoziţia din urmă doar houses adevărul necesar de ştiut. Meschin pot să fiu şi eu (După asta revenim la subiectul iniţial că astfel întrerup curentul şi să te văd eu cum mai scrii! Că parcă nu am pix! Dar nu ai pastă!): cum se face, te întreb, că adevărurile adânci se află în fraze, şi adevărurile mai puţin adânci (asta tu spui, nu eu!) se află în propoziţii? (Răspunsul care ar fi trebuit să urmeze acestei întrebări nu urmează

deloc: ori nu s-a mai păstrat, ori cel care ar fi trebuit să-l dea a murit de ciudă). Dar să revenim de unde am plecat.

Spuneam, aşadar ă (Aşadar nu puteai să spui? Dar eu nu spun, ci scriu!), că făceam distincţia (După cineva, ştiam, intervin eu ca să pun punct acestei… a spune şi a face sunt lucruri diferite care luminează ce este de luminat din unghiuri distinctive şi, iată compromisul de care am nevoie acum pentru a nu te zăpăci şi mai tare decât eşti, complementare: dacă aprinzi lampa cu întrerupătorul a face, din câte se ştie, nu vei vedea decât partea pragmatică – auzi ce ironie! – a materiei care te interesează; dacă, în schimb, aprinzi lampa cu întrerupătorul a spune, vei vedea, căci vei fi obligat de forţa alegerii tale, numai partea romantică – acum faci pe prostul, nu? – a materiei care te preocupă şi de aceea, logic, nu? o investighezi) între a spune şi a face, distincţie care, din păcate pentru… s-a epuizat deja înainte de a fi explicată; însă disperarea să nu cuprindă pe nimeni înainte de a sfârşi această frază aproape interminabilă pentru că, şi numai pentru că distincţia pe care deja am lăsat e în urmă a crescut, s-a dezvoltat, a făcut numeroase ocoluri, a apucat pe n cărări sinuoase ca apoi, metafizic deznodământ! să se întoarcă de unde a plecat, şi anume la faptul că spuneam, aşadar, că făceam distincţia între oamenii simpli şi semidocţi. Şi, dacă mai stau bine cu memoria, tu te legaseşi de ce am eu cu cei din urmă (ferească Domnul să nu se întâmple cu aceştia din urmă ce s-a întâmplat cu cei săraci cu duhul!), la care reproş al tău eu nu am replicat decât în felul următor… şi nu numai atât, că tare mă mai duseşi pe culmile disperării, drept urmare am completat urarea dintâi cu încă câteva atribute şi gramaticale şi logice pe care nu am de gând să le mai reproduc… stai, prietene, că mi-am pierdut suflul, stai să mi revină, mi-a revenit… şi spuneam că nu vreau să mai reproduc acele propoziţii care nu sunt în niciun fel simple pentru că nici eu nu sunt un om simplu, că un simplu nu puteam să spun, pardon, să scriu, din simplul motiv că în am decis să fiu îngăduitor, să te las să ţi duci ideile? până la capăt, să le reconstitui pe drumul invers al gândirii tale, în fine, acum mi-am pierdut suflul cu totul, stai să mi revin, stai, al tu stai! îmi revin, da, încetişor, deja respir mai bine, acum cu mult mai bine, acum capacitatea mea pulmonară este într-o formă de zile mari, mi-am revenit… să le termini într-un fel sau altul, da, se pare că asta spuneam, chiar, ce coincidenţă, se pare, că asta am şi spus!

Şi mai spuneam ceva şi despre acele pagini mai groase care, în

fond, sunt tare duplicitare. Când stau (verbul ăsta te supără la fel de mult ca şi pe mine?) de pază pentru multele pagini din care este compusă o carte, se cheamă... şi când servesc (Auzi vorbă: servesc! Nu puteai scrie şi tu un alt verb, mai puţin, cum să-ţi spun eu, ăăă... din ăla care inhibă şi te face – să crezi despre tine însuţi – (Dar eu sunt femeie! Cum îţi permiţi? Să fiu sexist? Să fii sexist! A, asta are de a face în raport invers proporţional cu istoria care a generat comportamentul meu anormal. Dar, te sfătuiesc, draga mea – vezi, nu mai sunt sexist – să revenim de unde am plecat, că altfel nu mai ieşim la capăt câtu i hăul şi pârăul, şi, pe onoarea mea, păcat ar fi să facem victime inutile în rândul ăstora care ne citesc – sau aşa mi se pare; deci, ce zici? (Răspuns afirmativ, bineînţeles, însă nematerializat în cuvinte, ci într-o înclinare a capului elegantă, înspre mine, şi o aprobare tacită din ochi – corp comun cu gura strânsă semnificativ într-un da curat românesc) că tare prost mai eşti? Ba puteam, cum să nu! Dar eu nu sunt un om simplu şi, ca atare, trebuia (şi încă trebuie) să mi pun în valoare cunoştinţele mele, şi asta cu orice preţ! Bine, bine, să revenim, acum o dată pentru totdeauna, de unde am plecat!) altor scopuri, să spunem, mai puţin culturale, însă tot legate de cultură, dar într-un alt mod (şi aici o dizertaţie ar pica tocmai la ţanc; dar nu pică) în care cultura nu mai este, ca în primul caz, cauza, ci efectul, se cheamă... Şi, apoi, citez: acele două pagini mai groase, am încheiat citatul, sunt duplicitare nu numai la nivelul numelui, ci, mai degrabă, şi cu asta ar fi trebuit ca eu să încep, ele sunt duplicitare la nivel molecular. Poate la nivel molecular nu, treacă de la mine, dar, oricum, la nivel industrial, sau estetic, adică că unele's groase iar altele's subţiri (că, vorbind de grosimea lor, ne legăm şi de tehnologia fabricaţiei, dar şi de percepţia estetică, nu?), asta da! De fapt, acum văd bine, nu trebuia, n-ar fi trebuit de loc să-mi bat capul cu omonimia asta... a paginilor care sunt, bla bla-bla, când cartoane, când coperţi. Şi, poate, nu ar fi trebuit, nu trebuia nici să mi storc creierii (degeaba) să scot teoria potrivită despre nivelul molecular, industrial, estetic, sau care mai vreţi voi (Hai spuneţi! Spuneţi că mai am destul spaţiu în HDD! Taci, dragă, din gură! Nu vezi că ai rămas singur? Că până acum au adormit toţi?!) al acestor pagini groase, am încheiat citatul, ci, mai în adânc, mai în profunzime (sinonimeee, şi no-ni meee, caut sinonime!) ar fi trebuit să mă duc. Şi, iată, am eşuat în această întreprindere. Şi acum ce mă fac? Cred că ţi-ar prinde bine un sfat ca lumea: lasă te păgubaş, trage de câteva ori aer în

piept (ba nu: de trei ori, exact!) şi revin o la subiectul principal – asta dacă îl mai ştii. Să nu mi spui că ne-am conversat fără să ne fi băgat ăsta în paranteze; şi că nici măcar nu ne a trecut în alt paragraf! Ce să se fi întâmplat? Oare Vinerea Mare a primului mileniu să-l fi făcut mai creştin şi mai cu simţ istoric decât altă dată?! Lasă asta şi spune mi care este subiectul principal! Asta, şi mă repet (ascultă ce expresie am scos din una dintre trăsăturile – cea mai dragă mie – consonantismului: şi mă reped înspre a mă repeta; tare, nu?), dacă ţi l mai aminteşti, desigur. De ştiut îl ştiu, dar de spus – în paragraful următor.

Vorbeam (acum nu mai spui?) despre faptul că oamenii simpli sunt mai predispuşi conciziei decât semidocţii. Te contrazic (chiar că ăsta a devenit creştin!): argumentai în felul tău… că semidocţii nu au intuiţia pe care o au oamenii simpli, şi aceştia, oamenii simpli, chiar dacă nu sunt citiţi nici măcar cât sunt ceilalţi, semidocţii, au intuiţie, lucru care le aduce numai foloase, printre care şi acela al conciziei. Eu cred că asta ai vrut să spui, şi nu altceva. Mai pe scurt, te asigur că ai deviat puţin de la cursul normal al logicii frazei mele iniţiale, aia care se află la început (Care început şi al cui? Al romanului nostru comun. Dar noi scriem un roman, sau îl facem? Că aşa îmi dăduseşi de înţeles mai la început – tot al acestui roman – şi acum nu mai… Noi scriem, facem, nu contează, tot verb e şi primul, un roman?! Dar când l-am început? Şi de când îl scriem amândoi? Eu ştiam că tu îl scrii, iar eu îl critic, mă rog, dacă astfel doreşti, ţin pe marginea lui un discurs critic din care să rezulte valoarea lui, a romanului, sau nonvaloarea lui, tot a romanului, după caz. Dacă mai vorbeşti mult, romanul nostru o să devină romanul lor. Al celor care îl vor duce mai departe, care îl vor încheia la nasturi şi l vor trimite la şcoală să se rescrie în fiecare zi altfel, numai să nu mai semene cu ce a fost înainte.), şi ca dovadă în acest sens îţi aduc un citat personalizat (de fapt nu ţi l mai aduc, doar ţi l voi povesti) din chiar fraza mea iniţială. Povestea este scurtă, frumoasă (vorbesc despre citatul pe care în am hotărât în ultima clipă doar să ţi l povestesc) şi nici scurtimea ei (îţi aminteşti de concizie?) nu va altera frumuseţea ei, dar nici frumuseţea ei nu va altera în niciun fel scurtimea ei. În două cuvinte, este vorba despre două clase sociale pentru totdeauna despărţite de intuiţie. (Primul cuvânt fiind spus, urmează al doilea. Atenţie însă: să înţelegeţi prin cuvânt idee logică, expusă logic şi terminată logic.) Dăm, dară, cuvântul celui de al doilea

cuvânt: şi aceste clase sociale, pentru totdeauna despărţite de intuiţie, duc un război mocnit, veşnic mocnit, dar care în orice clipă stă (iarăşi?) să răbufnească. Cauza acestei răbufniri, deocamdată virtuale, se află, stă (văd că ţi place nespus de mult să mă aţâţi, nu?), în ignoranţa celei de a doua clase sociale şi în mentalitatea celei dintâi. Şi dacă va fi vreodată ca aceste două clase sociale să se ciocnească, atunci, atunci cu adevărat, va fi rău. Va fi rău pentru nu va fi bine, şi va fi rău pentru că vom (mai bine vei) avea material să scriem două romane, nu unul. (Şi asta e rău?!) Rău, extrem de rău, pentru că atunci, în cazul în care războiul va izbucni, eu nu voi mai avea timp şi pentru altceva, să scriu la calculator, de exemplu, iar tu va trebui să rămâi pe capul meu pentru o perioadă de timp indefinită, atât cât va dura războiul, pentru a putea duce la bun sfârşit toate romanele pe care le vom fi scriind până la epuizarea totală a materialului biografic: şi asta înseamnă, de fapt, până la epuizarea totală a forţelor beligerante. Până când nenorocitul ăsta de război se va termina.

Şi totuşi îi suntem datori sărmanei fete care îşi închipuie (ciudat, nu?) că eu scriu o carte (Acum tu o scrii? Da, eu o scriu, şi tu ţii discursul ăla critic pe care…) cu un răspuns la întrebarea ei din ce în ce mai des pusă: dar când te apuci, sau când vă apucaţi, de cartea de care spuneaţi că o scrieţi, şi nu o mai scrieţi? Într-adevăr, îi suntem datori fetei cu un răspuns exact, însă, întâi şi întâi, ne suntem datori nouă înşine, îţi eşti dator ţie însuţi, îmi sunt dator mie însumi, citească care cum vrea, cu o explicaţie finală a distincţiei pe care unul dintre noi, sau amândoi, o făcusem între oamenii simpli şi semidocţi. Şi îmi amintesc că totul a plecat (dar nimeni nu a scris o clar, ca toţi s-o înţeleagă!) de la asimilarea celor două categorii umane (oamenii simpli şi semidocţii) în aceeaşi clasă. Procedasem astfel pentru a demonstra ceva (vezi nota de la pagina unu) şi, în se doing, am afirmat că am recurs la această metodă drastică şi, până la urmă, nepoliticoasă, de a băga în aceeaşi oală două mâncăruri total diferite, tocmai pentru a evidenţia şi mai clar contrastele puternice dintre oamenii simpli şi semidocţi (cele două categorii umane).

Şi încă o mică datorie faţă de noi, luaţi separat sau nu. Tu să ştii că eu îmi fac treaba de minune în compania ta, şi niciodată nu aş fi crezut că noi doi am putea face aşa o echipă bună. Şi totuşi facem, şi asta este cel mai important. Recunosc că aş putea fi şi răutăcios şi să mă prefac că nu văd decât panta pe care tinzi să aluneci (şi să nu te

atenţionez; iată însă că prin însuşi faptul acesta, eu te am atenţionat): dacă vei mai scrie în felul ăsta, eu îţi garantez că, în curând, nu va mai fi nimeni ca să te citească; şi atunci, (Mă ameninţi? (Întrebarea rămase în aer pentru că aşa e mai înţelept.) Să ştii că pot să scriu şi altfel, şi am să ţi o dovedesc! Oricum ne rămăsese o datorie faţă de sărmana fată care, uite o, o vezi? se uită la noi ca la balamuc şi deja a început să citească din două în două rânduri, şi, eu, cel puţin, am de gând să mi-o plătesc.), să-mi spui tu mie, cine va mai sta să te citească în afară de mine? Căci sper că îţi dai seama de pericolul în care te-ai putea afla dacă un scenariu de acest gen ar deveni realitate, nu? Însă, cum mi-am pus în gând să vorbesc numai despre partea pozitivă a legăturii mele cu tine, revin la surpriza plăcută pe care ne-am rezervat o atunci când am văzut că într-adevăr noi facem o echipă nemaipomenită. Şi ce am spus mai înainte (mai degrabă făcut, nu crezi?) despre posibilitatea de a fi răutăcios… să nu mi iei în nume de rău! Am pus răul în faţă tocmai pentru a conştientiza prezenţa lui latentă şi a ne feri din calea lui atunci când, din greşeală, îi ieşim în drum. Şi să nu crezi că nu în am întrebat niciodată cum de noi facem o echipă atât de bună! M-am întrebat şi, pe măsură ce mă întrebam, răspunsul a venit de la sine: noi doi suntem unici, noi doi suntem fără pereche, şi dacă cineva sau ceva ne-ar despărţi, ar fi fatal pentru soarta acestei cărţi. Cartea noastră, spun a noastră (şi constat cu bucurie că şi faci: complimente!) pentru că aşa îmi place să cred că stau (Ai tu ce ai cu verbul ăsta! La fel cum şi tu ai ce ai cu semidocţii!) lucrurile, trebuie neapărat să fie terminată. Nu ţi dai seama că dacă asta nu se întâmplă ne anulăm cu mâna noastră? Ne dăm foc la valiză? Nu vom mai exista decât în cărţile de identitate? N-ar fi trist să se întâmple aşa? Eu zic că mai bine să ne achităm faţă de fată. Într-adevăr, ar fi foarte trist să se întâmple tot ce ai spus tu. Dar să ne gândim şi la fata asta care mai are puţin şi o podideşte plânsul. Vezi, pe cât ai fost de sensibil cu mine, pe atât ai fost de fără inimă şi lipsit de tact cu ea! Cel mai înţelept ar fi fost să fi păstrat pentru mai târziu lucrurile rele de care mai atenţionat că s-ar putea întâmpla, cel mai probabil când vom fi isprăvit cartea noastră (ai spus şi tu a noastră?!) şi fata va fi plecat mulţumită că a citit ceva pe gustul ei. Da, aşa este, să nu ne mai supărăm singurul cititor pe care îl ştim cu siguranţă fidel nouă şi să ne ţinem de cuvânt: să i scriem cartea şi apoi să ne îmbrăţişăm toţi trei şi să ne despărţim prieteni.

Eu nu vreau o carte oarecare. Şi nici să nu vă închipuiţi că vreau

să mi scrieţi despre păpuşi, codiţe, fundiţe şi alte prostii de astea! Eu sunt mai băieţoasă, mie să mi scrieţi despre tancuri, despre războaie, despre rolul femeii în conflictele moderne etc etc; să nu care cumva să citesc că în aţi pus la oală să gătesc pentru un mascul puturos de care mă pot şi lipsi la o adică... că eu sunt femeie emancipată, ai cărei hormoni n-au luat o într-atât razna încât să facă orice fel de sacrificii pentru un bărbat, doar de dragul...; că parcă nu pot să găsesc... şi altfel decât să mă umilesc în faţa lui servindul cu tocana sa preferată şi scărpinându-l între degetele de la picioare! V-am atenţionat: băgaţi bine la cap ce nu-mi place şi urăsc din tot sufletul! Că nu degeaba am suferit atâţia ani prin canalele oraşului în care maică mea în a aruncat ca pe un gunoi! Numai dacă v aş povesti despre acei ani şi aţi avea romanul gata! Ba încă două, că mi aş împărţi amintirile din vremurile alea în două părţi (şi nu zic egale, că smai deşteaptă!): primul roman ar descrie anii în care mi-am făcut veacul în canalele dinspre periferie; al doilea (roman, ce altceva!) ar aduna toate întâmplările prin care am trecut de când am devenit femeie şi în am mutat cu bărbatu meu în canalele din centru, şi până când în aţi văzut voi şi în aţi convins să vă citesc cartea. Dar acum sunt un pic dezamăgită: nici nu v-aţi ţinut de cuvânt că veţi scrie o carte numai despre mine (de fapt această carte e a voastră în întregime, şi pentru că voi aţi scris o, sau numai unul dintre voi, celălalt ascultând şi îndreptând frazele mai aspre auzului (ştiţi ce, nu mă mai băgaţi pe mine în chestiile astea fără noimă!), şi pentru că până acum în cartea asta a voastră văd numai cuvintele voastre, certurile voastre, your intricacies, (vedeţi ce în a învăţat bărbatu meu care a fost înainte de a o lua razna profesor de engleză la şcoala cea mai... din oraşul în care l-a lăsat mă sa după ce s-a plictisit de el?), ca să nu le spun direct pe româneşte: balivernele voastre), în care eu să fiu eroina principală, prinţesa canalelor, moaşa tinerelor generaţii de aurolaci, mama lor, învăţătoarea lor, ţiitoarea lor, marea intelectuală a underground ului din oraşul meu de adopţie arbitrară (Dar noi acum vrem să începem, de îndată ce termini tu ce ai de spus. Ce am de spus?! Eu nu ştiu ce băguiaţi voi acolo cu spusul şi cu făcutul, dar vă răspund cu aceeaşi monedă: ce am de făcut, nu de spus!), şi nici nu mi-aţi dat încă ce aţi promis că mi daţi dacă stau cu voi până vă terminaţi cartea, cartea mea până la proba contrarie, scriitura voastră imbecilă care, pentru că nici eu nu sunt departe de voi, mă va delecta la culme, mă va delecta la culme pentru că această carte tot o veţi scrie

(gata cu balivernele, v-am mai spus asta!), chiar de ar fi ultimul lucru pe care-l veţi face! La lucru dar! Luaţi vă pixurile (uitaţi, v-am adus aici, de unde am putut şi eu să păcălesc vigilenţa chioşcarilor, un pumn de paste, un alt pumn de patroane, vreo două stilouri care să meargă cu patroanele astea, o jumătate de top de hârtie, să nu mă întrebaţi firma producătoare, pentru că am pierdut ambalajul pe drum, ce vreţi: eram grăbită de... dar şi de dorinţa de a vă vedea în focurile creaţiei, imortalizând-u mă pe mine cât mai repede, câteva batoane de ciocolată: aveţi acum de toate şi să nu care cumva să aud complaints (bărbatu meu în a cultivat, nu glumă; aveţi grijă să nu uitaţi acest amănunt când îmi veţi face portretul: ca în Balzac vreau să apar, o domniţă onorabilă, bla, bla, bla, să nu spuneţi lucrurilor chiar pe nume că nu-mi place nici naturalismul zolist nici proza asta din zilele noastre) sau văicăreli că n-am putut, că n-avem imaginaţie, că suntem într-un impas creator, că nu ştiu ce şi nu ştiu cum, că nu mai discutăm!), cântăriţi vă bine gândurile, ideile, scăpaţi de orice deşeu stilistic încă din ciorne (veţi avea dreptul la ciorne, cum să nu, doar sunt mărinimoasă cu creatorii autentici!), beţi un ceai fierbinte care să vă încălzească şi care să fluidizeze lava imaginaţiei voastre, şi, fiind astfel pregătiţi pentru marea voastră lucrare, puneţi vă pe scris!

Pe scris, pe scris: fireşte! Însă, vezi tu, sărmană fată, noi am apreciat talentul tău oratoric, de aia nici nu te am întrerupt (Ba am întrerupt o o dată, dar nu mi mai amintesc de ce. Taci, taci şi lasă mă să-i spun fetei ăsteia ce am să-i spun!), am putea chiar afirma că ne ai fermecat cu totul, pe scurt, ca să nu mai lungim vorba şi chinul acestui băiat simpatic care s-a oferit singur să ne bată la calculator cartea (mă întreb de ce), se pare că ai toate calităţile unui scriitor de valoare, în unele privinţe mă depăşeşti şi pe mine, autorul cărţii, dar şi pe el, criticul ei, toate calităţile, spuneam, în afară de una singură. Şi sinceri vom fi, cel puţin eu n-am de ce să nu fiu (Dar eu ce aş avea să nu fiu? Nu ştiu, cred că nimic, dar nu pot vorbi în numele altuia, chiar dacă, câteodată, mi se pare că tu faci parte din mine), când îţi vom spune că această calitate care ţie îţi lipseşte, fată dragă (dragă şi nu prea), este, dacă nu cea mai importantă dintre toate, cu siguranţă una de primă însemnătate. Şi această stare de fapt ţi o poate confirma cel mai bine partenerul meu, maestrul în discursuri critice pe marginea propriei opere, fie şi numai pe jumătate, câteodată eu nu fac altceva decât să încuviinţez ce spune şi face el (Ai tu ce ai cu mine! Nu am nimic cu tine,

doar cu semidocţii! Nu i adevărat, tu ai ce ai cu pastele, sau cu pixurile, nu mai reţin: eu am ce am cu semidocţii!), câteodată nici să încuviinţez nu mai are rost, şi cred e o va face cu plăcere. Într-adevăr, plăcerea va fi de partea mea. Vezi tu, copilă (Nu lua şi tu un ton prea doctoral, e doar ce ai spus: o copilă!), calitatea pe care tu n-o ai, dar e timp destul s-o obţii, asta depinde numai de tine, se cheamă... o poţi numi în mai multe feluri. Tact, diplomaţie, concizie, precizie – astea ar fi numai câteva nume după care o cunoaştem. Acum, sper cu sinceritate să nu trebuiască să stau (Deci ăsta e verbul cu pricina? Pe care unul dintre voi, nu mai ştiu care, că în aţi zăpăcit cu totul, nu l suportă? Ăsta e, fetiţo, dar ascultă în continuare dacă vrei să ne vezi, te citez cu plăcere: puşi pe scris, am încheiat citatul.) să ţi explic fiecare nume pe care această calitate esenţială îl poartă. Şi sper să nu fiu nevoit s-o fac din respect pentru inteligenţa ta. Totuşi, e de datoria mea să ţi surprind perspicacitatea cu câteva lucruri esenţiale despre această calitate pe care tu nu o ai. Sper să mă înţelegi bine: pe mine nu în a deranjat faptul că tu nu cunoşti binefacerile acestei calităţi, pe mine, şi acum vorbesc şi în numele perechii mele, în a deranjat faptul că încă le ignori. Tact, spuneam. Mai spuneam şi diplomaţie. Ca să nu mai pomenesc de concizie şi precizie! Nu mai insist! Cred că ai înţeles unde bat! Nu poţi cere de la cineva să ţi facă un serviciu fără să-l rogi frumos. Pe cât de incitantă a fost incantaţia ta (Că bine spui! Pe mine pur şi simplu în a fermecat! Aşa e, dar nu asta vreau să-i spun.), pe atât de vulgară mi s-a părut, ba, după privirea prietenului meu, a fost abjectă de a binelea! Şi lucrul cel mai întristător, căci până la urmă vulgarităţile, abjecţiile, mai ales cele venite de la un mare talent (Deocamdată să punem mare între paranteze... Cum vrei; oricum tu eşti cu parantezele: eu sunt cu punctele.), se uită, se pierd în uitare, a fost faptul că tu doar ai spus un discurs oarecare, nu l-ai şi făcut, contrar opiniei tale. Ar mai fi nevoie să te citez? Eu cred că fata a înţeles acum ce avea de înţeles, nu mai trebuie decât să ne punem pe scris. Şi uită te ia ochii ei: de data asta chiar plânge şi ar fi păcat s-o lăsăm să plângă; cel puţin mie îmi sunt de ajuns lacrimile ei: ele sunt semnul cel mai bun că regretă felul în care şi a impus prezenţa. Hai, dă i tu batista ta că a mea e murdară, să şi şteargă ochii şi apoi să ne îndeplinim promisiunea.

(Impresiile băiatului despre cartea pe care le o bate la calculator, că despre roman, aşa cum era programat şi de naratorul şef, şi de fată, încă nu se poate vorbi (trebuie spus că a rămas un mister

total felul în care au ajuns impresiile sale în manuscrisul scriitorului şi al criticului pe care el îl redacta; dar şi mai enigmatic rămâne faptul că, nici băiatul, la predarea finală a manuscrisului, nici cei doi, mai mult ca sigur nici fata, n-au băgat de seamă că aceste impresii s-au contopit pentru totdeauna în carte) trebuie să fi fost foarte puternice de moment ce a fost posibil ca evenimente neexplicabile ca cele deja descrise (ghici ghicitoarea mea: unde?) să fi avut cu adevărat loc: Fata e frumoasă, într-adevăr: atât de bine au fost scrise rândurile astea, pe care doar ce le am trecut în fişierul rezervat acestor doi clienţi ai mei (aş putea chiar spune că printre cei mai buni de când mi-am deschis afacerea asta), încât parcă o şi văd cum îşi întinde mâinile înspre batista oferită, îşi şterge năsucul cu mişcări de copil alintat, scânceşte puţin, de efect, apoi le cere iertare scriitorului şi criticului, totul din priviri, cu o gingăşie fără seamăn. Nu ştiu ce vor scrie mai departe aceşti doi clienţi ai mei care au făcut totul ca afacerea mea să prospere, dar eu, dacă ar fi după mine, nu aş mai umple pagini fără şir cu vorbărie goală, ci aş începe să scriu cartea, cartea cea adevărată pe care o tot cere fata. Mai mult, dacă aş fi în locul scriitorului şi al criticului (criticul, să ştiţi de la mine, îi face jocul scriitorului că n-are încotro: fără el, scriitorul, criticul nu şi ar mai justifica existenţa; deci toate replicile alea din partea criticului nu i decât teatru), aş arunca la gunoi tot ce au scris ei până acum şi aş începe din nou cartea, aşa cum vrea fata, ca în Balzac, cu descrieri frumoase, cu profiluri psihologice interesante şi cu dialoguri normale, din care să înţelegi ceva. Zău dacă n-aş face aşa! Poate că totuşi voi reuşi să modific câte ceva fără ştirea clienţilor mei. Eu sunt de partea fetei; trebuie să fie cineva şi de partea personajului celui mai controversat, nu?)

Fato, ne ai păcălit! Eu credeam că tu eşti o fată simplă şi, ca toţi oamenii simpli, sper că mai ţii minte teoria mea despre oamenii simpli în conjuncţie nefericită cu semidocţii (vezi, acum îmi dau eu seama că, oricât am încercat să i scot pe primii din laţul în care i-a prins ceilalţi, în felul acesta mai mult i am scuzat, i am justificat, am acoperit faptul că ei nu au fost prinşi în laţ, ci s-au lăsat prinşi), şi ce spunea ea, îmi făceam singur iluzii (Dacă nu ţi-aş fi zis! De ce ai folosit verbul ăsta care strică tot ce ai scris până acum? Care? Zis! Puţină imperfecţiune nu strică, mai ales dacă este folosită într-un mod exemplar, perfect.) că eşti concisă şi duşman feroce al oricăror complicări textuale. Ar fi fost mult mai bine dacă ai fi lăsat aceste… textuale pe seama mea. Aşa te-ai

păcălit şi pe tine, ne ai păcălit şi pe noi. (Până acum te-ai referit numai la tine, în afară de începutul acestui paragraf şi de sfârşitul ideii predominante din el. Ce ţi veni, deci, să revii la prietenul tău care, îl vezi? s-a bosumflat şi se uită urât la tine? Nu mi veni nimic, îmi dai voie să vorbesc şi eu ca tine, nu? şi nu în am referit nici la începutul… ori sfârşitul… indiferent al cui, şi al unuia, şi al altuia, nici la prietenul meu, cum îi zici tu, ci în am referit doar la… adică numai pe mine în am luat în calcul, însă în am adresat mie însumi cu pluralul regalităţii pentru că, de o vreme încoace, I think very highly of me, ca să vorbesc ca profesorul ăla de engleză cu care s-a cuplat fata noastră sărmană, care numai sărmană nu este, şi mă preţuiesc atât de tare pentru că mi-am dat seama cât de bun sunt, şi, de altfel, mai am şi alte motive pentru care nu mi-am mai permis să mă tutuiesc în faţa tuturor a, dar a căror dezvăluire (a acelor motive) o mai amân un timp.) Din nefericire (Revin în chiar această clipă la obsesia mea: că te-ai păcălit singură, puţin mă interesează, dar că ne ai atras şi pe noi în acest vortex al… asta mă omoară! Spune i şi tu vreo două să te ţină minte, şi… Asta mă omoară şi mai mult, că nu pot să-i spun nimic! Da, ai dreptate, dacă îi spui ceva de… adio şanse să ne mai tipărească cineva, adio şanse să mai dăm mâna, la decernarea premiilor… cu… şi cu… şi cu… nu uita! Firesc!), tu eşti o ilustrare perfectă a ce am încercat (şi reuşit: aşa mi-a spus mai multă lume după ce a citit acest paragraf) să explic în fraza anterioară. Eşti modelul exemplar nu al oamenilor simpli, pentru că, dacă ar fi fost aşa, ori eu n-am scris nimic bine până acum, ori am încurcat manuscrisele şi ăla care ne bate cartea la calculator (ăla? După ce că vă fac treaba pe gratis, mai aveţi şi tupeul să mi spuneţi ăla? Nu eu, eu nu spun nimic. Cum poţi să spui că ni le baţi pe gratis? N-ai spus chiar tu ultima oară când ne-am văzut, atunci când ţi-am dat discursul fetei, ultima variantă, mai ştii, aia care ţi-a plăcut atât de mult că te-ai apucat, sau aveai de gând, sau ai avut de gând, nu îmi mai amintesc, să scrii nişte rânduri pe care unul dintre noi să ţi le citească şi să şi dea cu părerea, că la asta ne pricepem cel mai bine, chiar şi fata asta este specialistă la datul cu părerea, că ai fi în stare să ne baţi cartea şi pe gratis (!), doar să nu ne pierzi de muşterii, chiar cuvântul ăsta l ai folosit, doar să nu i pierzi pe cei mai straşnici muşterii pe care i-am avut vreodată? Nu şi mai aminteşti, nu?) n-a fost atent şi a introdus o ordine în evenimenţialitatea lucrării noastre ce îi aparţine, ceea ce nu e bine, că acum nu mai ştim care rând e al lui şi care rând e

al nostru (Greşeala fundamentală pe care ai făcut-o, îi spuse fata criticului, ba nu, autorului, este că i ai dat lui toate manuscrisele fără să păstrezi nicio copie acasă, aşa cum se face, aşa cum se procedează, aşa cum sunt obişnuiţi de doamna educatoare să facă toţi scriitorii inteligenţi, şi această lipsă de minte te va costa scump – deja te costă!), cine a scris şi cine a corectat, ori se întâmplă ceva ciudat, nu mai putem vedea vrăbiuţele cum zboară, ci al semidocţilor, pentru că numai ei sunt în stare să se avânte în ceva peste puterile lor, să se facă în felul ăsta de râs şi, ca să mai îndulcesc puţin tonul pe care ţi-am făcut această dizertaţie a chibritului, că văd că, nu ca prima dată, ori ca a doua, acum boceşti de a binelea, am să-ţi spun o glumă, dar după ce închei fraza cu ultima subordonată, să se umilească în mod iremediabil. Da, ştiu că te doare, ştiu că aceste cuvinte ţi-au cam şifonat orgoliul, însă n-am făcut o ca să vezi tu cât de bine mânuiesc şi controlez eu aceste fraze uriaşe, ci pentru că, în ciuda purtării tale faţă de mine şi de partenerul meu, în am ataşat de tine şi am ajuns să te considerăm ca pe un copil al nostru. Oricum, hai să-ţi spun şi asta ca să ţi aduc un zâmbet pe chip, să ştii că băiatul care ne bate cartea şi căruia în seara aia chiar tu te-ai dus să i dai banii s-a îndrăgostit de tine (ce vrei, love at first sight!) şi ne a spus că el, indiferent cât de… eşti tu câteodată, tot cu tine va ţine şi tot pe tine te va scoate (în ochii lui) basma curată.

Chiar mă iubeşte? (Că vreau să-l iubesc, şi vreau să-l iubesc pentru că vreau să învăţ şi franceză. (Franceza nu este, cu siguranţă, limba canalelor nici unui oraş, şi deci se înţelege de ce vreau eu să învăţ această limbă, nu?) Şi italiană, după aceea, şi germană – am auzit că ar avea rude pe undeva pe unde se vorbeşte germana; e adevărat? – şi japoneză, tot e la modă să înveţi japoneza, ca să nu mai spun că poţi, dacă ştii japoneză, să devii diplomat, şi nu ar fi ceva de lepădat să mi instituţionalizez (adică să-mi fie recunoscută oficial, cu acte în regulă) cea mai bună însuşire a mea, şi arabă, de ce nu? chiar şi latină, ca să mi traduc singură monologurile mele de aici în această limbă căreia i se spune moartă, auzi vorbă: moartă! pentru că vreau să mi le poată citi şi latinii (Am auzit că latinii sunt foarte culţi şi că au o ţară mai mare decât multe alte ţări care se cred (ele însele) mari, şi o literatură atât de mare, că până şi literaturile… şi… pe care noi le credem fenomenale, pălesc în faţa ei – aşa să fie? Nimic mai adevărat, fato, doar că nu ai nimerit literaturile) şi, încă o limbă mai vreau să învăţ până la… limba

română, şi vreau să învăţ şi această limbă care mie mi se pare la ora actuală mai moartă decât chiar latina, pentru că are un şarm aparte, şi pentru că doresc ca, la bătrâneţe, când aceşti doi oameni buni care acum îmi găzduiesc gândurile în paginile lor (nu spun că n-au şi ei interesul lor) vor fi murit demult, să-mi pot scrie memoriile în română, limba perfectă pentru acest gen de scriitură. Însă astea sunt deocamdată doar planuri, şi până când nu vor mai fi planuri, ci realităţi, mă voi mulţumi numai cu engleza pe care am prins o de la bărbatu meu, şi, dacă într-adevăr acest băiat mă iubeşte, mă voi mulţumi şi cu puţina franceză, din foarte puţina franceză pe care el o ştie.) Dar îmi va fi permis? îl voi putea iubi în spaţiul destinat altor lucruri? Să l iubesc aici, unde eu sunt doar o străină, în acest loc care mi-a dat atât de multe satisfacţii, care mi-a dat viaţă, dar care nu este al meu? Se vede treaba că acest text mi-a luat-o înainte, şi eu nu pot face faţă vitezei mari cu care mă poartă în viitorul… al meu, până la urmă, sau, cât se poate omeneşte prevedea, al nostru, al meu când eram copil şi maică mea în a abandonat, al meu când tocmai devenisem femeie şi începusem să învăţ engleză, tot al meu când v-am întâlnit pe voi, în sfârşit, al meu când… (acest din urmă caz va fi foarte interesant, nu?), când… şi mă întorc din nou la acest text care se consumă mult mai repede decât mine dar de murit nu mai moare, îmi arată ce nu mai astfel pot vedea, viitorul meu pe care eu îl ştiu, pe care oricând îl pot consulta, şi asta numai dacă doresc să sar peste aceste pagini, pe care le ştiu pline de cuvintele mele, şi să reiau lectura din momentul în care, acesta este doar un exemplu fictiv, deci nu este necesar să se şi întâmple, oricum nu i pot influenţa pe ei, de exemplu, în am măritat pentru a doua oară (de data asta pe bune) cu băiatul care le bate la calculator celor doi cartea, sau, şi mai puţin probabil însă la fel de firesc, îmi iau viaţa pentru că… şi toate acestea le pot afla fără să fiu cine ştie ce zeiţă puternică, ci numai dacă vreau, dacă am chef, dacă mi se mai dă şi mie să citesc din când în când ultimele pagini (mereu ale zilei de astăzi) ale manuscrisului acestei cărţi. Grav este că nu mi pot afla decât acel viitor care este deja scris; cât despre ce se va întâmpla după aia, totul rămâne, oricât de mult ar continua această unitate textuală, circumscris următorului alineat, dacă nu următoarelor care vor încheia într-un anumit punct al… această, carte mai puţin, roman aproape deloc, lucrare. Şi din acest viitor încă nescris face parte şi următoarea mea poveste de dragoste, cea dintre mine şi băiatul care…

(nu mai insist care băiat pentru ca acest amănunt să nu devină redundant în raport cu urechea interioară a cititorilor), poveste de dragoste ce, după cum spuneam, oricât s-ar strădui scriitorul, ori criticul, s-o însereze în acest paragraf (De fapt, eu i am dat ideea, dacă nu cumva s-a strecurat o eroare în timpul procesării textului, ori la băiat acasă, ori la editură, şi să se fi lipit într-un tot unitar mai multe alineate, ceea ce este puţin probabil dacă mă gândesc la competenţa cu care atât băiatul, cât şi cei de la editură, au lucrat.), nu va putea în niciun chip şi va trebui astfel să pună punct acestei fraze pentru ca povestea mea de dragoste (şi această romanţă mult aşteptată n ar putea să fie subiectul romanului meu?) să se poată naşte, consuma şi muri.

2

Peste râuri de ceară, în spatele munţilor de fibră de sticlă, inexpugnabili ca şi materialul din care sunt făcuţi, seară de seară, în jurul focului de brichetă, fata noastră stătea pe gânduri. Şi pe vine. Într-un cuvânt, locuia în acea pajişte artificială, ca şi cum ar fi fost naturală.

Îi plăcea colţişorul ei retras şi perfect organizat; se simţea excelent în ambientul pe care şi l formase; exploata la maxim condiţiile oferite de acest transplant în natură.

Îşi făcuse şi o mică seră, în care creştea alte brichete pentru perpetuarea veşnică a focului în jurul căruia îşi petrecea timpul seară de seară, iar în spatele ei, pe malul unui râu de ceară, ziua, se ducea să pescuiască lumânări, lumânărele, chiar candelabre grele. Căsuţa şi o proptise de poalele unui vârf montan ce cobora până foarte aproape de focul ei de brichetă. Dormitorul era lipit, prin doi pereţi, de fibra de sticlă a muntelui, dar fereastra dădea în direcţia soarelui, care, ziua, topind ceara din râuri, deschidea sezonul de pescuit, iar noaptea, nemaifiind s-o topească, poftea pe toată lumea, ca şi pe fata noastră, la patinaj. Bucătăria se afla în prelungirea camerei de noapte, cu care comunica, la orice oră din zi şi din noapte, printr-o uşă masivă, de stejar bătrân. Peste tot în jurul micii construcţii erau plantate flori de plastic în toate culorile, de sticlă, de la cea mai opacă, la cea mai transparentă; printre flori, ca nişte stâlpi de rezistenţă a acestei vegetaţii casnice, rupeau rândurile şi simetria florală nişte arbuşti cu frunze metalice, de câteva zeci de degete înălţime, argintii în lumina soarelui, albaştrii în lumina lunii. Aceştia creşteau cam de două ori cât

cea mai înaltă floare, iar vârfurile lor din tablă inoxidabilă, două degete peste ferestre, formau nişte instrumente magice, cu ajutorul cărora muzica eoliană părea şi mai inepuizabilă decât în realitate. Dar proprietatea fetei noastre nu se termina odată cu reprezentanţii casnici ai florei terestre. Dincolo de florile şi arbuştii care, într-un fel sau altul, îi înconjurau căsuţa, se aflau vaste alei de vată de sticlă căptușite cu vată medicinală pe care, atunci când talpa umană călca, un val de relaxare era transmis automat creierului. Totul era moale şi această moliciune, de astfel controlată, invita organismul să păşească mai larg şi, astfel, să scurteze distanţa dintre orizontul terestru şi cel uman. Între alei, la dreapta şi la stânga paşilor care se auzeau sau nu cum intrau şi ieşeau din fiinţă, fata noastră nu avea nimic decât suprafeţe orizontale foarte fine, pe care nu se afla nici cea mai mică excrescenţă. Aceste suprafeţe erau albe şi lucioase şi în miezul zilei, când soarele arde cel mai tare, se transformau într-o oglindă uriaşă în care, de la paşii fetei noastre, când se plimba, până la munţii de fibră de sticlă din fundal, totul devenea reflectabil. Astfel că, la nişte ore alese cu grijă, oricine s-ar fi plimbat cu sau fără fata noastră pe aleile ei de vată, ar fi putut vedea un cer pe cer şi un cer pe pământ.

Un moment intim. Fata noastră intră, seara, în dormitor. Ca să se culce. Aprinde lumina, trage perdelele, face patul. Peste zi, dormitorul rămâne încuiat. Nu intră decât lumina şi praful care se mai strecoară pe sub prag. Uşa este destul de veche. Nu a fost reparată sau înlocuită niciodată. Lemnul a avut destul timp să lucreze – şi a lucrat. După ce mai aruncă o ultimă privire critică asupra pernei, cearşafului (acesta trebuie să fie, în momentul contactului cu pielea fetei noastre, fără o cută, fără o aţă ieşind din ţesătură), plăpumii (aceasta trebuie să fie perfect împăturită, nu mai mult de două ori în aceeaşi direcţie, şi nu mai mult de o dată în altă direcţie) şi cămăşii de noapte de pe ea (acest articol vestimentar trebuie să fie, ca şi cearşaful, fără nicio cută, apretat până la rigiditate, alb până la intensitate), se bagă în pat, se culcuşeşte şi stinge lumina de la cap cu o mână ieşită de nevoie din strânsoarea trupului înfăşurat în aşternut. Dar somnul nu vine în lipsa luminii, sau pentru că organismul se pregăteşte să şi reducă la jumătate funcţiile vitale. Chiar dacă în placenta de bumbac natural fata noastră începe să se simtă plutind în propria ei transpiraţie, somnul întârzie să apară. Somnul s-a rătăcit în această noapte, iar însăşi noaptea este destul de înaintată. Nu peste mult timp primii cocoşi vor

cânta și primele lumânărele, sau lumânări, sau candelabre grele se vor auzi ciocnindu-se prin ceara mai puţin tare, odată cu primele raze ale soarelui, dar fata noastră încă nu a închis un ochi. La această oră a nopţii, fata noastră nu mai speră să adoarmă şi se scoală din pat. Își dezmorţeşte puţin genunchii. Își întinde mâinile la stânga, la dreapta. Nu îi mai este somn, dar oboseala o simte de parcă ar fi o creatură vie, care a cuprins o toată. Pentru că noaptea a trecut, se îndreaptă spre fereastră. Cu aceeaşi exactitate şi meticulozitate de aseară, trage perdelele în sens invers, eliberând o și lăsând lumina virgină a tinerei zile s-o pătrundă, face patul şi deschide uşa care dă în bucătărie. Pe cealaltă, încă nereparată sau înlocuită, o încuie după bunul obicei al casei.

Înfăşurată în mantia i de oboseală, intră în bucătărie. Momentul casnic începe să se deruleze când fata noastră ia în mână o cană spălată, mare, lucioasă, al cărei gol nutreşte să fie umplut. Pune cana pe masă, mâna pe râşniţă. Râşneşte cafeaua, apa clocoteşte. Apă şi cafea devin una în ibricul aburind pe focul mic. Cafeaua e gata. Intră în golul cănii. Fata noastră începe să fie mulţumită. Parcă un surâs îi traversează faţa, parcă o dâră subţire, străvezie, neagră, îi şerpuieşte pe marginea gurii. Parcă cafeaua i-a mai alungat din oboseală. O bea încet, o savurează. O termină. Uită de ea instantaneu. Cafeaua şi a făcut efectul. Un prânz frugal, după. Pâiniţă, untişor, sălămior; uşor ca fulgul își simte stomacul. E gata de treabă. Își suflecă mânecile hotărâtă să înfăptuiască ceva grandios azi, dar mai întâi își aprinde o ţigară. Nu e fumătoare fata noastră, dar le mai pufăie din când în când, mai ales după cafea. Oricum, plăcerea nu e la fel de mare, deci o stinge repede. Începe să se concentreze asupra lucrului pe care-l are de făcut. Acesta e, după cafea şi ţigară, să se fardeze puţin. Are impresia că dacă nu şi pudrează nasul şi nu şi mai lărgeşte puţin buzele, înroşindu-le, nu va mai avea acelaşi spor. Acum chiar că e pusă pe fapte mari. Își mai suflecă o dată mânecile, de data asta mai energic ca prima oară, pentru că, între timp, cam alunecaseră, şi se duce să aprindă aragazul. Dar aragazul nici nu l stinsese după ce luă de pe foc cafeaua. Foarte bine, asta înseamnă un chibrit în plus. Dacă se scarpină în creştet şi își freacă fruntea cu dosul palmei, e semn că nu prea ştie ce să facă mai întâi. Mâncare, sau să se ducă în piaţă să cumpere cei mai trebuie, sau să meargă la pescuit, că poate are noroc şi prinde ceva și azi nu mai trebuie să gătească. Și câteva lumânărele în năvod ar mulţumi o.

Numai să fie comestibile, că dacă nu, deseară va avea lumină din belşug, atmosferă romantică, dar nimic de mâncat. Se scarpină pe frunte mai intens şi se aşază pe un scaun, ca să reducă cât mai mult acest efort pur fizic. Aşa se poate gândi în tihnă. Într-un târziu, se opreşte. Planul pentru ziua de astăzi este să încropească ceva cu ce are, pe urmă să se ducă la piaţă să cumpere ce îi lipseşte ca deseară să se înfrupte cu toate delicatesele din lume, mai puţin cu cele pe care nu îşi permite să le cumpere. În doi timpi şi trei mişcări, mâncarea de prânz e gata, piaţa e făcută, bunătăţile sunt deja fie în frigider, fie în oale fierbând, fie în cuptor îngustoşindu-se.

I se spune Vemma. Este o tânără nobilă a cărei origine se pierde în negurile vremii şi pe pereţii proaspăt re zugrăviţi ai catedralei din Vemms. Aceste ziduri istorice avuseseră scris pe verticalitatea lor plană, var negru întărit cu alte vopsele nelavabile, vestitul arbore genealogic al familiei ei, cu crengile până la pământ, în jos, şi până la altar, în profunzimea casei sfinte a creştinătăţii locale. Vemma este ultima descendentă a familiei ei nobile, şi, pentru că a hotărât, de la o vârstă foarte fragedă, să rupă obiceiul străbun conform căruia toate femeile din acest neam nu au voie să păşească dincolo de zidurile cetăţii natale, sfinţii şi înţelepţii episcopi de Vemms, ruşinaţi până la ultima globulă a sângelui lor, au hotărât în unanimitate ca tot neamul ei vestit în mai toate cărţile de istorie, şi în cele alternative, să nu se mai vadă scris în cea mai deplină amănunţime pe pereţii catedralei lor; drept pentru care, având această hotărâre în minte, au pus mâna pe telefon şi au chemat zugravul episcopal.

Acum, la vremea trecerii în revistă a acestor evenimente, turistului sau credinciosului care intră în catedrala din Vemms, i se arată cu mâhnire murul cel mai istoric al sfintei construcţii, care a fost transformat de acele luminate minţi într-o mare albă de var.

Cauzele plecării ei din Vemms şi a încălcării obiceiului străbun, ne sunt necunoscute. Când a fost întrebat, unul sau altul, om obişnuit, pe stradă, în cârciumă ori aiurea, a ridicat din umeri. A spus că nu ştie. A completat că tot ce ştie, ştie din vorbele altora ca el. Nimic spectaculos, nimic fascinant. Doar lucruri mărunte, doar lucruri mărunte. L-am întrebat apoi pe vecin, pe trecător. Acesta ne amărturisit plin de sinceritate că tot ce ştie despre aceste fapte nu poate fi concretizat decât în trupul înşelător al unor zvonuri răutăcioase, cu siguranţă pornite din Vemms. În acest moment,

nădejdea noastră că într-un sfârşit ne vom lumina cu toţii în ce priveşte aceste lucruri, ni se cam zdruncinase. Norocul a dat peste noi şi când ne aşteptam mai puţin, şi într-un fel pe care nu l am fi putut anticipa în niciun chip. Băiatul de la calculator, care se îmbogăţeşte mai mult pe spinarea criticului şi amicului său, la sugestia unuia dintre aceştia, a căutat pe Net nişte izvoare virtuale care ar putea da la iveală ceva concret cu privire la curiozitatea noastră, a tuturora. Astfel că, în urma unui surf straşnic pe www.băiatul nostru (trebuie să fim în această paranteză puţin maliţioşi: se pare că intenţiile acestui mascul tânăr nu erau pur istorice; inima lui avea raţiunea sa; şi asta în ciuda creierului şi inteligenţei sale care poate să fi fost, în această acţiune cărturărească, cât se poate de apropiate determinantului din urmă), a găsit primele luminiţe în întunericul total al biografiei timpurii a fetei noastre (şi încă nu a lui).

E mai mult decât foarte probabil că istoria familiei Vemmei nu a debutat într-o zi prea fericită. Acest proto început familial la care facem referire, este strâns legat de Eva acestui neam acum acoperit de varul zugravului episcopal. Se spune, şi absolut toţi cunoscătorii acestei afaceri au consfinţit că ce se spune trebuie să aibă un sâmbure de adevăr, că strămoaşa cea mai îndepărtată a fetei noastre avea o pasiune cam neobişnuită pentru acele vremi pentru una dintre meseriile care erau atribuite în mod tradiţional bărbaţilor. Fără să mai lungim vorba, băiatul nostru specialist în redactare virtuală şi colecţionar de suflete de hârtie, a putut citi, şi astfel informa şi pe alţii, că acestei întemeietoare de gusturi stranii printre femeile familiei Vemmei, îi plăcea extrem de mult arta întrebuinţării, stocării şi circulaţiei apei pe pământ sau sub pământ. Ordinea exactă a acestei arte nu se mai ştie exact: tot ce a ajuns până la noi este doar o reconstituire. Şi fiind atât de pasionată de această artă, prima dintre Vemme (chiar dacă n o chema astfel), a plecat de acasă, şi a însuşit cât se poate de bine tainele acestei îndeletniciri artistice; în fine, mai toată viaţa şi a petrecut-o, cum am spune noi în zilele noastre, pe teren. Aer liber, câmpuri deschise, oraşe la începuturile lor, prime sisteme de canalizare din istoria noastră. Tatăl ei, un om foarte serios, şi care lua în serios caracteristicile epocii în care trăia, fiind deci un om al timpului său, cum află că fiica lui a fugit să „urmărească cum iese apa din pământ şi ciocolata din tort”, a dezmoştenit o pe loc. Dar, simţitor cum era, bătrânul tată a decis să lase moştenire tuturor vlăstarelor

feminine ce se vor naşte din osul său în viitor, care ar fi apucat zestrea genetică a fiicei sale şi drumul aceleiaşi copile părinteşti, un mic blestem. Să fim chiar şi mai rezumativi, blestemul „was issued”, cum i-a tălmăcit Vemmei zilelor noastre prietenul ei, profesorul de engleză, soţul ei, sau ce o fi fiind dumnealui, ca ediţia de dimineaţă a unui ziar, am adăuga noi cu ironie, nu multă, e adevărat, dar destulă cât să se prindă cine trebuie că un blestem, oricât de mic ar fi el, nu i lucru de joacă, punând astfel stăpânire pe linia temporală căreia i se mai spune şi viitor. Băiatul de la calculator (toţi suntem amatori de etichete, nu?), a citit dintr-o răsuflare tot ce a găsit pe web, a apreciat informaţiile adunate, mai ales pentru stilul în care erau transmise, decât pentru conţinutul lor şi le-a reprodus în jurnalul său secret aproape cuvânt cu cuvânt, schimbând, fireşte, ceea ce talentul său de scriitor îi spunea că nu se potriveşte cu spiritul epocilor evocate.

După ce plecă din Vemms, deşi fata noastră era doar o fetiţă, mare agitaţie lăsă acasă! Însă, cum cu fiecare metru pe care îl parcurgea în direcţia aleasă de ea, casa părintească se micşora cu aproximativ un centimetru, e normal ca agitaţia parentală să fie percepută de urechile micuţei noastre eroine sub forma unor chiţăieli de şoricei prinşi în cursă. Zgomotul subţiindu-se tot mai mult, crezu cu tărie că nu i vorba decât de o mătură care a căzut pe jos în timpul incursiunilor igienice pe care le întreprindea servitoarea în fiecare zi, la precis aceeaşi oră. Minunându-se de astfel de ispravă domestică, mica femeie năstruşnică nu de peste mult timp, ridică din umeri deloc tulburată de comoţia din trecutul ei imediat şi grăbi puţin pasul. Verdele de pretutindeni o îmbia la zâmbete largi şi ochi languroşi, daţi peste cap ritualic, de fiecare dată când prin faţă îi trecea vreun bărbat încărcat de virilitate. Aerul crud şi puţin exotic (nu se ştie de ce exotic), o ameţea câte o secundă sau două, dar la vederea acestor recipiente de virilitate neslobozită încă, secunda, urmată sau nu de încă una, se transforma în minut. Acum paşii o purtaseră destul de departe; zgomotul casei natale se înfundase definitiv într-una din multele cotituri ale aerului exotic şi amintirilor ei de copil crescut sub fusta mamei; de jur-împrejur, atât cât putea cuprinde cu privirea, încet, se năştea un alt zgomot, cel al independenţei, şi un alt tip de vibraţie fonică, cel al vulturului scăpat în văzduh. Sunete nedeprinse cu libertatea propriei lor formări, se năpusteau în gâtul fetiţei noastre, şi în gura ei, umplând o de-un teribil sentiment, sub imperiul căruia se

năpusti înainte ca o săgeată bine antrenată, ca o antilopă, ca un virus gripal. Atât de iuţi îi erau picioarele, încât mâinile, larg deschise, deveniră un baraj în calea avalanşei de paşi şi paşi şi paşi. Vemma abia se mai putea abţine să nu încerce să descopere minunatul, teribilul sentiment de descătuşare a întregii sale fiinţe printr-un urlet, ţipăt, strigăt, răcnet larg şi binecuvântat. Se opri din mers. Mâinile îi căzură în jos, pe lângă corpul transpirat de viaţă. Suspină. Oftă. Gâfâi. Îşi opri pentru o clipă respiraţia. Trase din plin aer în plămâni. Vărsă o lacrimă fără niciun motiv. Îşi stopă toate funcţiile emotive. Noul tip de zgomot, care în acest moment ajunsese foarte înalt şi intens, îşi făcu simţită prezenţa spărgând cu brutalitate aerul, şi inundându-l cu o reverberaţie uriaşă de vocale. Fetiţa noastră urla ca un lup, din toţi rărunchii. Fetiţa noastră avea ochii injectaţi de sine, mâinile transpirate de sine, pieptul umflat de sine. Fetiţa noastră devenise Vemma.

3

Şi… s-au împerecheat până la urmă?

Cine întreabă?

Un cititor.

Un cititor?

Un cititor.

Să însemne asta că sunt citit?

Textul este citit, nu tu!

Bine şi aşa: textul!

Deci?

Deci?

S-au împerecheat? Până la urmă?

Şi ce fel de cititor eşti tu?

Cum adică?

Reprezinţi marea majoritate a lor, sau te înscrii în procentul ăla microscopic, care, ştii tu, care…

Dacă aş fi din categoria cititorilor pe care ai trecut o cap de listă (În lista lui, nu a mea!), ţi-aş spune că da; dacă aş fi din categoria cititorilor pe care ai trecut o pe locul doi (Tot pe lista lui, nu a mea!), şi nu înţeleg de ce (Aha!), ţi-aş spune că nu.

Cu alte cuvinte, eşti un cititor pe gustul meu?

Asta depinde de ce înţelegi tu prin „gustul meu”.

Un cititor pe gustul meu trebuie să fie exact ca mine. Ce e aşa de

greu de înţeles?

Mai bine spune mi: s-au împerecheat până la urmă, sau nu?

Vrei să spui, cititor fără şapte ani de acasă ce eşti, că te interesează ce s-a mai întâmplat cu fata noastră şi cu băiatul de la calculator. Dacă el i-a spus că o iubeşte. Dacă ea a acceptat iubirea lui. Dacă avem material de un love story.

Întocmai! Avem?

Depinde!

De ce?

De ce fel de cititor eşti…

Dar tu ce fel de scriitor eşti, domnule?

În primul rând, domnule, eu nu sunt scriitor. Dacă aş fi fost scriitor, fii sigur că nu aş fi scris astfel de gunoaie intertextuale. În al doilea rând, te conversezi cu cine nu trebuie. Dacă te-ai fi conversat cu cine trebuie, ai fi aflat că persoana respectivă nu ţi poate satisface curiozităţile ţi multiple în niciun fel, pentru că nu de ea depinde acest lucru. Şi, în al treilea rând (Văd că această dramatizare, în fond, a unui monolog, e cam şubredă. Dimpotrivă, eu văd în această dramatizare a unui monolog un splendid exemplu de simetrie simbolică.), întrebările astea ar trebui să le pui chiar lor. De ce nu? Iată aici adresa la care le poţi scrie. Dacă ai fi cerut de la început această adresă pe care doar ce ţi-am vârât o acum în buzunar, de multe lucruri te-ai fi scutit, de multe lucruri mai fi scutit, şi nici aici nu s-ar fi ajuns!

Să ne despărţim prieteni atunci. Primeşti?

Primesc!

Şi promite mi ceva…

Mmm?

Te rog, orice ai face în viaţă, pe orice drum ai apuca, să te fereşti ca de foc de teatru! Nu te pricepi deloc şi, pe de altă parte, nici posibilii tăi spectatori nu te ar pricepe mai mult. Ce zici?

Mă prind cu tine, omule sfânt, că, oricâte zile voi mai trăi, teatrul şi cu toată recuzita sa departe va fi de mine ca puricii de pisică şi căpuşele de câine! [Rumoare în sală. Regizorul se zgârie pe ochi. Faţa deja îi este o pată mare de sânge.] Şi mă mai prind, sufletule nobil, că doar prin craniul mătuşii mele îmi voi mai potoli setea de scenă, preschimbându-l, atunci, în pocal. Îţi jur! [În sală, nimeni. Actori concediaţi în masă. Greve în stradă. Ionesco avea dreptate.]

2

Crescând în biologie, dar şi în filosofie, Vemma deveni în scurt timp o femeie frumoasă şi deşteaptă. Avea ochii albaştri şi părul blond, ca o icoană laică a vreunui poet neînţeles de lume, mult prea abstractă ca să existe cu adevărat, dar şi mult prea concretă ca să nu existe. Frumuseţea sa nu se putea compara decât cu înţelepciunea filosofilor vechi. Înţelepciunea sa nu se putea compara decât cu frumuseţea bambinelor din revistele pentru bărbaţi. Cât a locuit în pajiştea sa artificială, biologia ei s-a extins, s-a îmbogăţit în nemărginite forme: s-a ultraspecializat. Filosofia ei a devenit imediat metafizică. Carne nu mai avea pe pulpe, ci doar ideea de carne. În loc de buze, nu mai rămăsese decât simbolul lor. Şi sânii ei blestemaţi şi adulaţi totodată, nu mai erau decât o variabilă a erosului mentalizat. Vemma putea să şi încapă întreaga existenţă în ecuaţia unui matematician, sau în metafora unui scriitor. Vemma devenise o fiinţă multidimensională. Trupul ei ajunsese să simtă şi frigul şi căldura absolută, spaţială, căci pentru ea lumea noastră devenise neîncăpătoare.

Locuia de peste un an în pajiştea ei artificială, când simţi pentru prima dată soliditatea scrisului din care era făcută. Până la urmă, toate faptele istorice până acum prezentate, nu sunt decât o firmă luminoasă ce atrage o mulţime de oameni şi o mulţime de ţânţari. Până la urmă, ca să respectăm anumite condiţii ale unui adevăr de hârtie, Vemma, trebuie s-o spunem, trebuie să renunţăm la romantizare, este fiica noastră, este născută în continuu din literele, cuvintele și așa mai departe ale acestor nouăzeci și nouă și ceva de fabulaţii şi adevăruri textuale şi intertextuale. Tatăl ei este ori scriitorul acestor rânduri, ori criticul lor; s-ar putea ca şi băiatul de la calculator să fi avut contribuţia lui, deşi e puţin probabil, pentru că el a cunoscut o după aceea, când ea devenise deja femeie şi ştia ceva engleză already. Cât despre omul din mulţime, vecinul, trecătorul, sau oricine altcineva, asta nu este decât o invenţie, o metaforă, un artificiu de calcul, o virgulă în plus, un bit peste memoria calculatorului băiatului căruia i s-a încredinţat redactarea acestui text.

Și dacă am bătut câmpii cu graţie, şi dacă graţia cu care am bătut aceşti câmpi virtuali şi literari şi fără argilă sau humus în compoziţia lor ne aânecat şi ne a făcut să batem câmpii în continuare, este pentru că am dorit să vă punem la încercare atenţia dumneavoastră şi răbdarea dumneavoastră şi puterea dumneavoastră de concentrare şi discernere între bine şi rău. Și dacă nu aţi avut nici răbdare, nici

celelalte lucruri pe care vi le am pus în cârcă, rău mai este; şi dacă pe toate le aveţi şi ne-aţi dovedit că le-a aveţi, bine mai este, pe cuvânt de onoare! (Acum, sentimentalismul acesta ieftin, poate că nici nu va intra în versiunea finală a acestui text. Dar, chiar dacă va intra şi va şti de el şi domnul de pe stradă, şi doamna de pe trotuar, şi nu doar domnul critic literar şi profesor universitar, lector, conferenţiar sau ce o mai fi fiind domnia lui la catedra dumnealui de literatură română, universală, sau cam aşa ceva, va fi numai să contrasteze cu restul paginilor scrise, să le pună pe acestea în valoare, sau să se poată râde mai bine de acestea, toate la vremea lor.)

Locuia de peste un an în pajiştea ei artificială, când îşi dădu seama că nimic din toate astea nu are vreo importanţă. Tot cam la vremea aceea destul de înaintată, pricepu că nu scrisul îi va aduce vreo alinare pecuniară, ci ceva mai concret. Concret, concret, concret: iată cuvântul pe care îl repeta mereu în epoca plimbărilor pe celebrele alei de vată de sticlă, căptuşită cu vată medicinală. Sau invers. Concret, concret, concret: iată cuvântul care îi mergea prin cap şi îi ocupa gândurile în timp ce frumuseţea sa asemuită înţelepciunii vechilor filosofi se reflecta în oglinda aceloraşi alei renumite. De teamă ca nu cumva să uite această idee, îşi redecoră dormitorul într-un fel care să nu îi mai permită să uite de scopul ei, noul scop, în viaţă. Minunat lucru, dormitorul arăta acum ca o pagină imensă de carte, tăiată în patru părţi egale, pe care erau tipărite cu litere mari cât statura sa nobilă, un singur cuvânt, dar multiplicat de trei ori, exact ca în repetiţiile ei verbale: concret, concret, concret. Şi iarăşi: concret, concret, concret dimineaţa, la prânz şi seara. De fiecare dată când intra în dormitor peste zi, cu cine ştie ce treaba măruntă, ca găsitul chiloţeilor, îşi arunca privirea pe pereţi, pe oricare, nu conta, şi vedea mereu acelaşi lucru. Noaptea, când se strângea pentru somn, înainte de a stinge veioza, privirea ei făcea ultimul rond pentru ziua respectivă, parcă ca să se asigure că nimic nu era schimbat. Nici în rău, dar nici în bine. Ultimul gest al zilei în curs, însă, nu era acest din urmă rond vizual şi asiguratoriu că totul este cum a mai fost, ci potrivirea capului pe pernă, acolo unde este mai moale şi mai îmbietor. Acolo unde Vemma se simţea cel mai aproape de Moş Ene şi Zâna Măseluţă şi toate rudele lor; acolo unde începea cel mai repede să sforăie de se cutremurau cuvintele pe pereţi şi literele în cuvinte.

Scrisul forţat nu face nimănui nicio bunătate. Dacă eşti scriitor,

ceea ce, în majoritatea cazurilor, nu eşti, nu faci decât să umpli mai repede coşul de gunoi cu hârtie cenzurată până şi de propriul for de cenzori: ochii, inima şi mintea. Dacă eşti conţopist, ceea ce, în majoritatea cazurilor, eşti, nu faci decât să îmbelşughezi arhiva departamentului tău cu încă un dosar care, mai târziu, când influenţa zilei istorice de astăzi va fi trecut, nu va mai reprezenta decât maculatură de cea mai joasă speţă, nici măcar în lumea ei, altceva decât atât. Dacă eşti altceva decât scriitor sau conţopist, lucrurile se schimbă radical. Problema e că nu prea ştiu cum. Dar să o întreb pe Vemma, care nu este nici scriitoare, nici conţopistă. Ea este orice altceva, de aceea este omul potrivit pentru ce vreau eu să aflu. Din acest motiv şi nu pentru altul, în am deplasat cu maşina din dotarea întreprinderii la domiciliul intervievatei şi am căutat să mi fac treaba cât se poate de bine. Am luat cu mine şi un reportofon, însă Vemma nu mi-a permis să-l folosesc. Am rugat o, i am explicat că astea sunt obligaţiile mele contractuale de reporter zilier, adică un fel de hamal al ştirilor curente de peste an dintr-un orăşel de provincie, destul de bine învecinat cu centrul administrativ al mândrei mele patrii, şi destul de bine învecinat, iarăşi, cu munţii de fibră de sticlă în faţa cărora îşi are ea rezidenţa permanentă, căci cea de vară o are în literatura creatorului ei, scriitorul amic cu criticul amic cu băiatul de la calculator, sau poate că greşesc sau poate că trebuie să mi văd de treabă şi de lungul nasului, dar degeaba: n-a acceptat să o intervievez pe suport magnetic şi pace. În fine, după ce mi-am epuizat tot arsenalul de rugăminţi, plânsete, bocete şi alte astea, fără să ajung la nicio înţelegere, am avut împreună, la o cafeluţă, la o ţigară asortată cafeluţei, la o mică bârfă introductivă, una dintre cele mai plăcute conversaţii din cariera mea, dar atât de plăcută şi spirituală, încât am şi uitat, chiar şi când m-am înapoiat la redacţie, să încredinţez tiparului gândurile ei şi întrebările mele, că interviu a fost ce a fost, sub forma grafică a unui interviu. Mă rog, aşa sunt ziariştii proşti: până spun ceva, uită şi cititorul lor ce au vrut ei să spună. Şi pentru că Vemma, pentru cei de sus, nu reprezintă o atracţie reportericească, în au trimis pe mine să mi fac meseria cum oi putea şi să concretizez acest „cum oi putea” pe ultima pagină a ziarului, acolo unde mi-au fost date trei coloane şi încă un pic. Fiind constrâns la aceste trei coloane şi ceva, căutarea mea într-un fel epistemologică, a devenit pur informativă. Partea proastă e că, chiar şi aşa, sita şefului meu a fost mai deasă ca

oricând, atât de deasă de data asta, încât mi-a spus, cât de cât elegant şi politicos că, dacă nu încetez să public astfel de prostii pe care nu le citeşte nimeni, s-ar putea să rămân mai mult cu Vemma şi cu tot neamul ei de aşa şi pe dincolo; concluzia micii oratorii a şefului mei iubit terminându-se în felul acesta cu indicarea uşii (degetul arătător este specializat în astfel de precizări ameninţătoare în relaţia şef subordonat), partea ei exterioară. Într-un fel, Vemma în a luminat puţin. Fiind din punctul meu de vedere perfect neutră, a putut să se exprime extrem de concis şi fără niciun resentiment sau prejudecată de partea unuia sau a altuia. Dacă ar fi, la rândul meu, să fiu scriitor, ceea ce, aproape niciodată, nu sunt, aş schematiza ideile pe care le am desprins din discursul autentic jurnalistic al Vemmei, în orice caz, mult mai bun decât al meu, astfel. În primul rând, Vemma mi-a explicat că scrisul forţat, şi nu mai duc până la cap această idee, pentru că până acum a avut timp toată lumea să ia cunoştinţă de ea, nu face bine nimănui din simplul motiv că este, intelectual, nociv. Ca să înţeleg perfect ce a vrut să spună prin asta, Vemma s-a folosit de următoarea analogie: dacă îi dai unui insomniac să bea un termos de cafea (din ăla mare) când este în plină stare de insomnie, şi pe urmă îi spui să doarmă, ce va face respectivul individ? Va sta treaz nu numai cât ar fi stat dacă n-ar fi băut termosul de cafea, ci şi atât cât va trebui până să treacă efectul cafelei băute. Comparaţia cu scriitorul, sau conţopistul, este cât se poate de ilustrativă şi pe înţelesul tuturor. În al doilea rând, şi ultimul, din cauza celor trei coloane care nu s-au înmulţit deloc de-a lungul carierei mele de ziarist, Vemma mi-a explicat că, întinzând analogia la maxim, am fi puşi în situaţia nefericită de a nu mai avea, în cazul insomniacului, insomniaci, prin obişnuirea organismului cu cantităţi vaste de cafea, şi, în cazul scriitorului şi conţopistului, literatură de bună calitate, sau arhive de stat sau particulare excelente din punct de vedere, pentru literatură, estetic, istoric etc, pentru arhive, istoric, din nou, documentarist, informativ, arheologic etc, prin supra saturarea acesteia, sau acestora cu maculatură ori literară, ori birocratică. În al treilea rând, Vemma mi-a spus, folosindu-şi din plin capacităţile ei metaforice, că, dacă nu părăsesc imediat proprietatea ei, nu voi mai apuca nici să fiu insomniac, nici să mi văd articolaşul tipărit. În rest, până la tipărirea lui efectivă, numai literatură.

Dar Vemma, înţeleaptă şi frumoasă cum era, tot găsi alinarea pecuniară pe care o căuta. Trecuseră doi ani de când cu evenimentele

fără niciun determinant în faţa lor, atât de insipide erau, care au făcut o să înţeleagă cât de solid este scrisul din care se trage, pe de o parte, şi cât de neinspirat e să scrii doar de dragul scrisului, pe de alta. În acest al doilea an de convieţuire cu artificialul pajiştii şi cu tot ce aceasta implică, Vemma se mai maturiză şi ajunse la concluzia, înţeleaptă şi frumoasă ca ea, că degeaba are scris pe toţi pereţii chintesenţa gândului ei cel mai fierbinte, dacă nu l şi pune în aplicare. Şi ca să-l pună în aplicare, ce mai, uşor de zis, greu de făcut. Zilele astea, Vemma îşi sărbători cu mare fast, de una singură, trei sute şaizeci şi cinci de zile plus altele trei sute şaizeci şi cinci, cărora le mai adăugă una, cea pe care o trăia acum, mare aniversare etc. Păsărelele cântau mai abitir ca oricând, soarele, astrul zilei, în general, deci şi a celei aniversare, strălucea mai galben ca oricând, mesenii închipuiţi de la masa mare, împărătească, pe care fata noastră o dădu în cinstea lor, cântau mai cu talent ca oricând; dar, ca niciodată, Vemma însăşi, îmbrăcată deşi luna, de pe cealaltă faţă a pământului, muri şi străluci mai tare ca de obicei de ciudă, nu se simţi mai în largul ei. Lumânările, lumânărelele şi candelabrele grele pe care le pescuise în acest răstimp şi pe care le păstrase, parcă pentru această sărbătoare, încărcau masa cu abundenţa lor, luminau masa şi împrejurimile ei cu flacăra lor curată şi galbenă ca fundul albinelor; transformaseră atmosfera dintr-una sărbătorească, dar atât, într-una feerică, de basm, poate şi de sefeu, dacă se ia în considerare şi faptul că râuri de ceară din care să se pescuiască diverse articole de iluminat clasice, foarte răspândite înainte de inventarea electricităţii, nu există decât pe planetele din afara sistemului nostru solar.

Vemma intră în epoca metamorfozelor totale. Se preconiza că o să plouă la început, că o să fulgere şi o să tune, însă nu se întâmplă nimic. Vremea îşi găsise de lucru în altă parte, iar Vemma rămase fără vreun interpret al dramatismului clipelor prin care trecea. Naturalismul nu mai e la modă; înnegurarea sufletului nu mai trebuie acompaniată nici de înnourarea mefistofelică a firmamentului, nici de înnorarea meteorologică a cerului. Aşa că Vemma continuă să se transforme în singurătate. N-o mai interesa să găsească o cale de destindere remunerativă, deci nu mai pregătea ospeţe basmice, nunţiale, la care toţi mesenii trebuiau să cotizeze conform plafonului stabilit de lista de preţuri agăţată, într-un cui ruginit, de un perete al casei, probabil cel mai expus privirilor iscoditoare ale oricărui vizitator

sau musafir, şi nici nu mai trebuia să se gândească la una prin care să îmbunătăţească spaţiul peste care era proprietară, şi niciuna pentru toate celelalte nimicuri ce îi umpleau mintea şi sufletul. N-o mai interesa decât să simtă din plin uimirea fiecărui atom strămutat, mirarea fiecărei celule împărţite între ea şi corpul ei. N-o mai interesau decât aceste lucruri microscopice, mărite de mii de ori, de însăşi forţa care le controla, ajunse până la urechea internă, pentru a fi auzite, şi până la nervul optic, pentru a fi văzute. Schimbările începură să asfinţească peste noua Vemmă, iar ei nici că i mai păsa că a fost odată o fetiţă frumoasă şi deşteaptă, cu toate drumurile pământului deschizând-u i se în faţă, nerăbdătoare să le exploreze pe toate.

Am prins o pe Vemma spălându se pe mâini. Tocmai venea din seră, unde mai plantase o floare dintr-un material compozit de ultimă oră. Când a intrat în bucătărie, transpirată toată (a stat în seră câteva ore bune), i am văzut mâinile pline de ţărână. Bine, bine, ţărâna e strămoşească, însă complet neigienică. Îi intrase şi sub unghii. Sub toate zece. Într-adevăr, operaţia pe care o performase în micul ambient natural din mai marele ambient artificial din absolutul ambient natural, era un câştig pentru bucuria ochiului (al ei, al meu, al neamului întreg, al oricui ar fi intrat sau doar privit din afară), dar ce te faci cu sănătatea care doar printr-o igienă riguroasă şi strictă se poate menţine la standardul impus de divinitate şi de medicina modernă? Vemma a răspuns la această întrebare a naratorului, sau poate doar retorică, deci a nimănui (totuşi, a unui nimănui practic materializat în inconsistenţă), printr-un amplu gest, regizat parcă, compus din următoarele mişcări spontane: spălat pe mâini, şters cu prosopul, dezinfectat pe mâini cu spirt. Toate aceste trei mişcări, oricât de spontane ar fi ele la scara lor, unite în gestul amplu de care pomeneam, îşi pierd totuşi din naturaleţea virgină. O explicaţie a acestei pierderi ar fi că fiecare mişcare în parte are o mentalitate de modul spaţial, eventual, care numai cuplat de un altul, poate forma un întreg, provizoriu şi el. Altă explicaţie posibilă ar fi că încă nu suntem pregătiţi să înţelegem anumite activităţi motrice ale corpului uman, de aceea acesta preferă, deocamdată, să le ascundă în râgâitul satisfăcător de după o masă copioasă, ori în statul de epidermă deshuamat în urma contactului cu soda din săpun sau în urma contactului cu alcoolul din spirt. Cuprinzând în chip legat aceste concluzii conform cărora nu trebuie să întrebi de ce şi pentru ce, ci doar să fii mulţumit că ai ocazia

să priveşti, să contempli sau chiar să citeşti, rigiditatea subiacentă gestului de mare respiraţie domestic movabil are în ea resursele înţelegerii viitoare. După ce a intrat în bucătărie, obosită ca vai de ea, Vemma, cu mâinile în starea deja arătată, explicată şi demonstrată, în a rugat să i deschid robinetul prin care curge apa rece, dar, la insistenţele mele, în a rugat să-l deschid şi pe cel prin care curge apa caldă. Din împletirea armonioasă a celor două ape, a rezultat un şuvoi confortabil de apă călduţă, numai bun pentru spălat. Cu o precizie de chirurg aflat în mijlocul unei operaţii complicate, Vemma mi-a cerut şi săpunul. I l am pus în mâini, nu înainte însă de ai fi sugerat să îndepărteze de pe piele primul strat de iertată mi fie expresia, şi scuzat să fiu, murdărie. Vemma a înţeles că eu mi-am asumat responsabilitatea de a o conduce prin hăţişul paşilor ce în final îi vor reda curăţenia de dimineaţă, de exemplu, asta dacă presupunem că acum e prânzul şi Vemma a intrat în seră imediat după ce s-a sculat, şi s-a lăsat în seama mea încredinţată că eu o să fac o treabă bună şi că n o s-o dezamăgesc. Simţind cât de mult a investit în mine, încă de când i-am deschis robinetul albastru, nu am precupeţit niciun efort şi am pus la bătaie, cum se zice, toate talentele mele speciale, şi asta cu singurul, unicul şi neunivocul scop de a nu mă face de râs, dovedindu-mi incompetenţa, în faţa ei şi înăuntrul meu, ca să nu mai pomenesc şi de motivul puţin mai ascuns, de a nu mă trezi, eşuând în a o ajuta într-o treabă pe care toată lumea o face singură, poftit afară şi privat de bucatele delicioase care, la prânz, pe masa ei, sunt o obişnuinţă. Dar nu şi pe a mea (masă). În urma primei îndepărtări superficiale a mizeriei, iară fie mi iertată expresia, Vemma a început să şi săpunească temeinic mâinile. Trebuie să spun că pentru această persoană, spălatul pe mâini este o religie şi o investigaţie psihologică deopotrivă. Nu ştiu dacă membrelor superioare cu care şi ea a fost dotată prin apartenenţa la rasa umană, Vemma le-a sugerat că au o minte numai a lor, sau dacă aceloraşi instrumente cu deget opozabil, deci capabile să facă autostopul, Vemma le-a dat şi motivul să creadă că au una. Minte, desigur. Ar fi uşor pentru mine, în acest moment, să investesc omonimia anterioară cu facultăţi calamburice pe care nu le are. În schimb, fiindcă mai am un sâmbure de bun simţ, o să mă limitez doar la fapte (Vemma se spală pe mâini pentru că eu i am dat săpunul), şi o să mă dezic cu fermitate de speculaţii (Vemma se spală pe mâini, dar s-ar mai fi spălat de nu i aş fi dat eu săpunul?), ipoteze (Vemma se

spală pe mâini într-un gest ritualic, de purificare), sau de orice altă intervenţie fantezistă. Săpunul cu care se spăla Vemma pe mâini cred că era deosebit. Face o grămadă de clăbuc, prin albul căruia nu se mai vede nimic în afară de o mişcare pronunţat dezorganizată. Vemma îşi săpunea şi pielea dintre degete, frecând cu străşnicie aceste zone, de parcă ar fi fost subsuorile a cinci muncitori care nu s-au mai îmbăiat de o lună de stat şi muncit din greu pe şantier. Săpunirea şi înclăbucirea, cum i am spus eu (Vemma pur şi simplu se juca sub clăbuci), a durat cinci minute. Ştiu acest lucru, pentru că port un ceas cu care cronometrez tot ce face această prietenă a mea. În buzunarul de la piept am un carneţel în care notez fiecare timp în parte, pentru că vreau să construiesc un grafic al momentelor celor mai importante din viaţa ei, fiecare cu locul pe care îl ocupă în timp şi cu însemnătatea care îi este atribuită de diverşi agenţi, precum Vemma însăşi, toanele ei, musafirii posibili, care au puterea, vizitând o, s-o întrerupă în cele mai incomode momente etc. După îndestulătoarea săpunire, clăbucire, frecare, Vemma se clăteşte bine bine de tot. Nu i mai trebuie pentru această faptă decât robinetul albastru. Pe cel roşu îl vrea închis. Se uită la mine cu subînţeles. I-l închid dendată. Mulţumită, purcede să îşi clătească mâinile. O face de parcă ar avea de bălăcit un tanc, stropi vagabonzi de apă şi uneori şi câte o particulă de săpun în ei, mai nimeresc şi pe faţa mea gravă, receptivă întru totul la limbajul muşchilor săi faciali. Astfel ia sfârşit subdiviziunea motrică cea dintâi din gestul amplu de care vorbeam, cu subtile pete pe pereţii învecinaţi chiuvetei şi, aparent, cu mici semne de transpiraţie pe fruntea mi, chiar şi pe haine. Dar ce, ai transpirat? Mă întreabă Vemma uitându-se la mine de parcă aş fi o revistă pe care o răsfoieşte plictisită nevoie mare. Da, am transpirat puţin. Îi spun eu, că ce altceva i aş fi putut spune cu foamea în gât? Şi hainele? Vemma mă răpune cu felul ei de a privi lumea. Inclusiv. Îi explic solemn, după care nu mai deschid gura decât, peste încă alte cinci minute, ca să înşfac cât mai mult din bucatele pe care le serveşte la prânz. Din fericire pentru stomacul meu dezlănţuit de taifunicele sucuri gastrice, ştersul mâinilor cu prosopul şi dezinfectarea lor cu spirt nu durează prea mult. În sfârşit, prânzul. După o jumătate de oră de la îmbuibarea fiinţei mele de către fiinţa mea în colaborare cu mine, stau şi mă gândesc de ce, întotdeauna, primele cinci minute trec aşa de greu, şi ultimele cinci minute trec aşa de uşor. Acest mister mă răscoleşte după fiecare prânz, dar la umbra

binecuvântată a bucatelor îngurgitate, mâncate, înfulecate, parcă acest chin filosofic e mai uşor de suportat.

Închipuiască şi-l cineva pe Negruzzi notând aceste fapte, inventariind aceste evenimente şi punându-le pe toate pe hârtie, din vârful peniţei sale realiste.

(fragment dintr-un roman în pregătire)

respiroe2.000 – 2002 All rights reserved.